

คำนำสำนักพิมพ์

เรื่องราวเก่าก่อนนั้น หากไม่มีใครเล่าต่อก็คือสูญ นานวันเข้า ก็จะต้องหาผู้ที่มีประสบการณ์ตรงได้ยาก

หนังสือ *เล่าเรื่องความหลัง* เล่มนี้ เป็นการรวบรวมงานเขียนของ ส. พลายน้อย ที่ได้เขียนลงใน *ตัวย่ตุน* เป็นตอนๆ แต่ละเรื่องเป็นการเล่าเรื่องเป็นแบบเลเพลาดพาด เล่าไปตามความทรงจำหรือความคิดคำนึงเป็นหลักใหญ่ มีตั้งแต่เรื่องเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนสมัยสงคราม เหตุการณ์หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ชีวิตนักเรียนในชนบท เรื่องราวเกี่ยวกับนักเขียนมีชื่อเสียงในสมัยก่อน รวมถึงความเป็นมาของตัว ส. พลายน้อย เอง ว่าเป็นมาอย่างไรจึงได้มาเขียนหนังสือ

หนังสือเล่มนี้อาจเป็นหลักฐานชิ้นหนึ่งที่เอาไว้ให้คนรุ่นต่อไปที่สนใจได้อ่าน เพื่อจะได้ทราบว่าแต่ก่อนเคยเกิดอะไรขึ้นบ้าง และผู้ที่เคยอยู่ในสมัยนั้นจริงๆ มีความนึกคิดกับมันอย่างไร

พิมพ์คำสำนักพิมพ์

คำนำ

เรื่องต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้ เขียนเมื่ออายุแปดสิบถึงแปดสิบเจ็ดปี ซึ่งอยู่ในวัยชรา เปรียบเหมือนกาลเวลาที่เข้าสู่เวลา “โพล์เพล้” คือเป็นเวลาพลบค่ำ หรือจวนค่ำ ตะวันตกดิน ความมืดเข้ามาแทนที่

ชีวิตเราก็เป็นเช่นนั้น เริ่มจากทารก เดินทางไปสู่ความชรา และหมดสภาพไปในที่สุด

คุณวาทิน ปิ่นเฉลียว บรรณาธิการหนังสือ *ด้วย‘ตุน* ซึ่งเป็นมิตรแท้ เป็นผู้ที่คอยกระตุ้นเตือนผู้เขียนให้เขียนสิ่งที่รู้ เป็นประสบการณ์ถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือไว้ให้คนรุ่นหลังได้ทราบ ไม่ปล่อยให้เรื่องสูญหายไปโดยเปล่าประโยชน์ และเขาเป็นกำลังใจอยู่ตลอดเวลาทั้งๆ ที่เราเป็นโรคอย่างเดียวกัน ก็อยากให้ทำสิ่งที่เพลิดเพลินจะได้ไม่คิดถึงความทุกข์ทรมานที่เกิดจากโรค เราจึงเป็นคนสนุกกับงาน

คุณวาทินเป็นเพื่อนอุปการะ เขาจึงชวนให้เขียนเรื่องนี้ เรื่องนั้นอยู่เสมอ แม้แต่เรื่องผี เขาก็ขอให้ผู้เขียนเขียนตามที่เคยฟังมาจากคนรุ่นเก่า ก็เขียนให้เท่าที่นึกได้ และเป็นเรื่องผีมีสาระ ไม่ใช่เอาแต่แลบลิ้นปลิ้นตาหลอกอย่างเดียว เรื่องสุดท้ายที่เขาอยากให้เขียนก็คือเรื่องของตัวเอง ซึ่งผู้เขียนไม่ชอบเลย แต่เขากลับชอบให้เขียนต่อไป

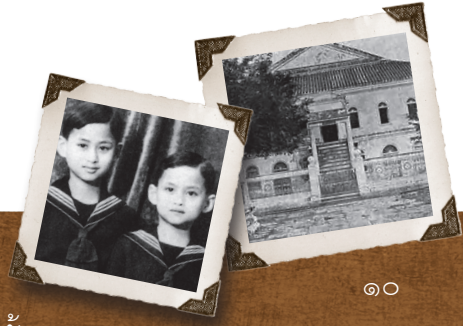
เรื่อยๆ เล่าเรื่องความหลัง จึงเกิดขึ้นด้วยประการฉะนี้ ไม่ทราบว่าคุณอ่านจะชอบอย่างที่เขชอบหรือเปล่า แต่เท่าที่ทราบ ผู้อ่านส่วนมากก็ว่ามีสาระ ไม่เสียเวลาอ่าน ซึ่งทำให้ผู้เขียนมีกำลังใจมากยิ่งขึ้น ทั้งๆที่บางครั้งอาจอยากจะนอนมากกว่านั่งหลังแข็งเขียนหนังสืออยู่คนเดียวในเวลาตีงัด

คุณวาทินจากไปก่อน เพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงความเป็นมิตรแก่ผู้เขียนขออุทิศประโยชน์อันจะพึงได้จากหนังสือเล่มนี้ จงเป็นกุศลส่งผลให้เขาเป็นสุขในสัมปรายภพด้วยเทอญ

น. พลายน้อย

ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ ประจำปี ๒๕๕๓

สารบัญ

๑. รับเสด็จครั้งแรก	๑๐
๒. เห็นสะเก็ดระเบิดครั้งแรก	๔๘
๓. ยุวชนทหาร	๖๐
๔. ผจญภัยในบ้านเพื่อน	๗๔
๕. ก้าวเตี้ยวสมัยสงคราม	๘๖
๖. พระรามลงสรง	๙๘
๗. ถูกบังคับให้เล่นลำตัด	๑๐๔
๘. รายได้วัยเด็ก	๑๑๔
๙. ค่าของเงิน	๑๒๒
๑๐. สตางค์มีรู	๑๓๒
๑๑. ต้นสกุลของ ชิต บุรทัต	๑๔๖
๑๒. ค่าของเงินเฟื้อง	๑๕๖
๑๓. หนึ่งเหล้าเข้ากรุง	๑๖๘
๑๔. วิทยโพลล์	๑๘๐
๑๕. นึกถึงข้าง	๑๙๒
๑๖. เพลง “ฮอลด์ แล็ง ไซน์”	๒๐๔
๑๗. รู้จักนักเขียนเก่า	๒๑๒
๑๘. นาครเขษมที่ผมรู้จัก	๒๒๐
๑๙. หมาที่รัก	๒๓๒

๒๐. คนกินนมหมา	๒๔๖
๒๑. ความจงรักภักดีของหมา	๒๕๖
๒๒. หมาบรรดาศักดิ์	๒๖๖
๒๓. คุณทองแดง	๒๗๘
๒๔. สุนัขวังหลวง	๒๘๖
๒๕. ความคิดของลิง	๒๙๖
๒๖. เคยมีมาแล้ว ยิงนักการเมืองระดับอภิเษกหม่าบัก	๓๐๔

ภาคผนวก : ญาติพี่น้อง

ปู่โสม	๓๑๗
เงินปากผี	๓๒๘
เจ้าที่	๓๓๘
เปรตชายทุ่ง	๓๔๗
นักตะกร้อกลางดึก	๓๕๗
ปลากัดวัดร้าง	๓๖๘
ดัชนีก้นคำ	๓๘๓

รับเสด็จครั้งแรก

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๙ เวลานั้นผู้เขียน
อายุได้สิบเจ็ดปี ยังเรียนอยู่ชั้นเตรียมอักษร
ศาสตร์ปีสุดท้าย ที่โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย

เช้าวันหนึ่ง ตรงกับวันพุธที่ ๓ เมษายน
พ.ศ. ๒๔๘๙ โรงเรียนยังไม่เปิดเทอม ผู้เขียน
กับเพื่อนนัดพบกันที่หน้าพระราชวังจันทร์เกษม
เมื่อไปถึงพบคนยืนจับกลุ่มกันอยู่ สอบถามได้
ความว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และ
สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช
จะเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งมา
เสด็จขึ้นที่สะพานท่าน้ำหน้าพระราชวังจันทร์-
เกษม แล้วประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จไป
ทอดพระเนตรพระราชวังโบราณ

พระราชวังจันทน์เกษมในปัจจุบัน

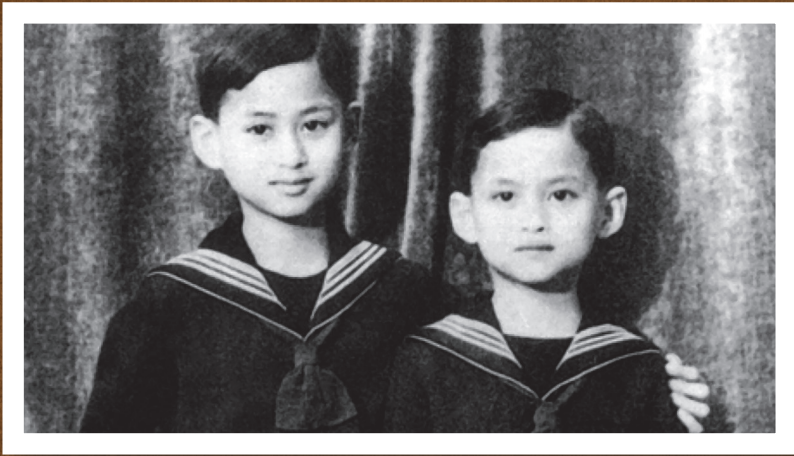

การเสด็จพระราชดำเนินครั้งนั้นดูเหมือนจะเป็นการส่วนพระองค์ ไม่ได้มีการเตรียมการรับเสด็จอย่างเป็นทางการจึงมีคนรู้ไม่มากนัก เมื่อผู้เขียนและเพื่อนๆ ทราบเช่นนั้นจึงลี้ภัยที่จะไปเสียด และคอยรับเสด็จที่หน้าพระราชวังจันทร์เกษมนั่นเอง

ประชาชนที่ไปรอเฝ้ารับเสด็จต่างปลื้มปีติปราโมทย์ เพราะเป็นครั้งแรกที่ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จประพาสจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และไม่มีใครเคยเฝ้ารับเสด็จที่ไหนมาก่อน นอกจากบางคนจะพบเห็นพระบรมฉายาลักษณ์ในหน้าหนังสือพิมพ์เท่านั้น ตามอาคารบ้านเรือนหรือตามสถานที่ราชการก็หาดูได้ยาก และในเวลานั้นพระบรมฉายาลักษณ์ก็ค่อนข้างจะมีน้อย เพราะทั้งสองพระองค์เสด็จประทับในต่างประเทศเป็นเวลานาน

พระบรมฉายาลักษณ์ของทั้งสองพระองค์ที่พบในหนังสือพิมพ์เป็นประจำก็คือ พระบรมฉายาลักษณ์ฉลองพระองค์ปกใหญ่แบบทหารเรือ ซึ่งทางรัฐบาลในสมัยนั้น (พ.ศ. ๒๔๗๗) ได้ทูลขอเพื่อนำไปเผยแพร่ เมื่อครั้งอัญเชิญพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาฉันทมหิตล เสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติ (วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗) ที่หอประชุมโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยที่ผู้เขียนเรียนก็มีพระบรมฉายาลักษณ์แบบเดียวกันนี้ ผู้เขียนเคยได้เห็นอยู่ทุกวัน จึงจำพระบรมฉายาลักษณ์ได้ติดตา

เหตุที่โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์ไว้ที่หอประชุม ก็เพราะในตอนบ่ายวันเสาร์ก่อนเลิกเรียน นักเรียนทั้งหมดจะต้องเข้าประชุมร่วมกันฟังโอวาท แล้วสวดมนต์และร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นประจำ ต่อมาสมาคมนักเรียนเก่าอยุธยาวิทยาลัยได้เป็นต้นคิดจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลขึ้นประดิษฐานไว้หน้าอาคารพระราชทาน โดยวิธีบอกกล่าวไปยังศิษย์เก่าให้ร่วมทุน เวลานั้น อาจารย์พิทยา วรรณานุสาร เป็นอาจารย์ใหญ่ ท่านจำผู้เขียนได้เพราะเคยเป็นครูประจำชั้น ท่านได้มีหนังสือถึงผู้เขียนให้ช่วยแจ้งข่าวแก่พวกเพื่อนๆ ก็ได้ร่วมแรงร่วมใจกันตามกำลังเมื่อสร้างเสร็จแล้วได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานในพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

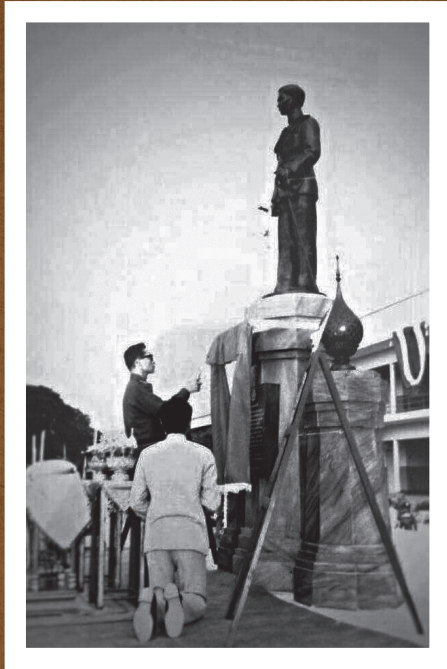

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
และสมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช
ฉลองพระองค์แบบทหารเรือ

หลายคนสงสัยว่าเหตุใดจึงมีพระบรมราชานุสาวรีย์ประดิษฐานที่หน้าโรงเรียนแห่งนี้ และเป็นพระบรมราชานุสาวรีย์แบบเดียวกันกับที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เคยทรงศึกษาอยู่สมัยหนึ่ง จึงขอประกาศประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วกันอีกครั้งหนึ่งว่า พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวนหนึ่งแสนบาท เพื่อจัดสร้างอาคารเรียนและหอประชุม ณ บริเวณสี่แยกสะพานชีกุน (กลางเกาะเมืองอยุธยา) แทนโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยหลังเก่าที่อยู่หลังพระราชวังจันทร์เกษม ฉะนั้นเพื่อเป็นการระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณ จึงได้สร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ไว้เป็นอนุสรณ์และถวายเป็นเครื่องราชสักการะ

ผู้เขียนเป็นนักเรียนรุ่นแรกที่ย้ายจากโรงเรียนหลังวังจันทร์เกษมมาอยู่ที่อาคารพระราชทานหลังใหม่นี้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ จึงพอจะจำเหตุการณ์บางอย่างได้บ้าง

การที่มีพระบรมฉายาลักษณ์ฉลองพระองค์แบบทหารเรือ นั้น ถือเป็นพระบรมฉายาลักษณ์รุ่นแรกที่เผยแพร่สู่ประชาชน ถ้าทางโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยยังคงรักษาพระบรมฉายาลักษณ์นี้ไว้ได้ ก็เท่ากับเป็นการบอกประวัติของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
หน้าอาคารพระราชทาน โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย

พระบรมฉายาลักษณ์รุ่นเดียวกับที่กล่าวถึงข้างต้นแต่เป็นทางการมากกว่านั้น ก็คือพระบรมฉายาลักษณ์ทรงเครื่องจักรีอย่างที่เห็นในธนบัตรรุ่นแรก ซึ่งประชาชนทั่วไปจะเห็นพระบรมฉายาลักษณ์ในธนบัตรมากกว่าที่แห่งอื่น ธนบัตรจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเผยแพร่พระบรมฉายาลักษณ์ในสมัยนั้น

เมื่อผู้เขียนรำลึกถึงเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น จึงคิดว่าถ้าบันทึกเรื่องลงในหลวงทั้งสองพระองค์ไว้ เท่าที่ได้จดบันทึกไว้เอามาเรียบเรียงให้ปะติดปะต่อกัน ก็น่าจะเป็นประโยชน์ อย่างน้อยก็เป็นการช่วยเตือนความจำ และเยาวชนที่ไม่เคยทราบก็อาจได้รู้บ้าง โดยเฉพาะเรื่องการเสด็จนิวัตเมืองไทยครั้งแรกของทั้งสองพระองค์ซึ่งหลายคนอาจลืมกันไปแล้ว

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และสมเด็จพระอนุชาธิราชเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช เสด็จนิวัตเมืองไทยครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ ขณะนั้นผู้เขียนยังเรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ ๔ ไม่รู้เรื่องการเสด็จนิวัตมารู้รวบยอดจากการอ่านหนังสือต่างๆ ภายหลัง และคิดว่าเยาวชนรุ่นหลังที่ไม่ทราบเรื่องก็จะมีอยู่บ้าง จึงขอเก็บความมาเล่าเท่าที่พอจะค้นหาได้ และจากบันทึกที่รวบรวมไว้

ธนบัตรตามแบบข้างต้นนี้ เรียกกันว่า ธนบัตรแบบ ๔ รุ่นแรก ที่มีพระบรมฉายาลักษณ์รัชกาลที่ ๘ มีด้วยกัน ๔ ชนิด คือ ชนิดราคา ๑ บาท (ออกจำหน่ายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑) ราคา ๕ บาท, ๑๐ บาท, ๒๐ บาท และ ๑๐๐๐ บาท (๔ ชนิดหลังนี้ออกจำหน่ายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒) (ภาพจากธนาคารแห่งประเทศไทย)

การเสด็จนิวัตครั้งนั้นเรียกในหมายกำหนดการว่า **การเสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๘๑**

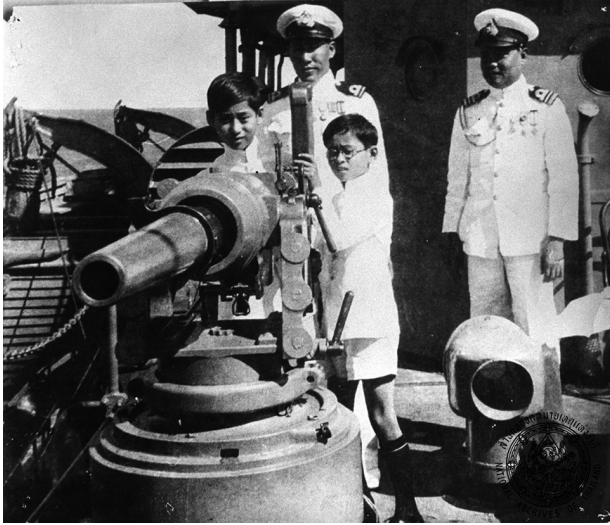
ในเวลานั้น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ประทับที่ชินนามอนฮอล ปีนัง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงมีพระราชประสงค์จะเสด็จไปยังชินนามอนฮอลเป็นการเยี่ยมเยียน ตรงนี้มีเรื่องเกร็ดเล่าแทรกกว่า ครั้งนั้นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล มีพระราชประสงค์จะเสวยข้าวตัง ดังปรากฏในลายพระหัตถ์สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงเล่าถึงเหตุการณ์นี้ ให้หม่อมเจ้าอัปภัตราภา เทวกุล ได้ทราบ มีความตอนหนึ่งว่า

กงสุลเขาได้รับโทรเลขมีรับสั่งมาว่าอยากเสวยข้าวตัง เขาออกถามถามไม่รู้ว่าจะไปหาที่ไหนในปีนังนี้ พอคิดจะทำขึ้นที่ชินนามอนฮอล แต่เผชิญไปค้นพบข้าวตังหลานแมวเอามาด้วยตั้ง ๑ เลยรีบเอาข้าวตังหลานแมวลงไปถวาย

ตามหมายกำหนดการ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับเรือ *แม่ไอนีเยย* จากปีนัง เสด็จพระราชดำเนินมาถึงน่านน้ำสยาม ในวันที่ ๑๕ พุทธศักราช ๒๔๘๑ ทอดสมอที่เกาะสีชัง คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (ในเวลานั้นคือ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิศย์ทิพอาภา

เจ้าพระยามรราช และ พลเอก เจ้าพระยาพิชเยนทร์โยธิน) ลงเรือหลวง *ชนบุรี* ที่ท่าราชวรดิฐ ไปรับเสด็จที่เกาะสีชัง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินจากเรือ *เมโคโนเนีย* ลงประทับในเรือหลวงศรีอยุธยา เป็นเรือพระที่นั่งถึงท่าราชวรดิฐเมื่อเวลา ๑๖.๐๐ น. นายกรัฐมนตรี (พันเอก หลวงพิบูลสงคราม) กราบบังคมทูลแทนข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือนกับทั้งประชาชนแสดงความปิติยินดีรับเสด็จ ต่อจากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะ ถวายบังคมพระบรมอัฐิและพระอัฐิสมเด็จพระบรมมหาราชูปถัมภ์ แล้วเสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ทรงจุดธูปเทียนหมู่ชาพระสยามเทวาริราช

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และสมเด็จพระอนุชาธิราช
เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ทรงสนพระทัยอาวุธประจำเรือรบหลวงแม่กลอง
ระหว่างเสด็จฯ ไปยังเรือ ซีแลนเดีย ที่จอดคอยอยู่ที่เกาะสีชัง
เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๔๘๑
(ภาพจาก : หอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

หลังจากทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าทูลละอองธุลีพระบาทฝ่ายในเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทแล้ว ได้ประทับรถม้าพระที่นั่งเสด็จออกจากพระบรมมหาราชวังไปประทับ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

รุ่งขึ้นวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๑ เวลา ๑๖.๓๐ น. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลประทับรถยนต์พระที่นั่งออกจากสวนจิตรลดามาสู่พระบรมมหาราชวัง เสด็จออกประทับพระราชอาสน์ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พราหมณ์เบิกแว่น พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าทูลละอองธุลีพระบาทรับแว่นเวียนเทียนสมโภชสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสร็จแล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับสู่สวนจิตรลดา

ผู้เขียนไม่มีหมายรับสั่งวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน จึงไม่ทราบว่าเป็นวันนั้นทำอะไรบ้าง แต่เผชิญพบที่จัดบันทึกไว้ค่อนข้างละเอียดว่าทางราชการได้จัดพิธีทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องแบบยุวชนทหารเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน เหตุการณ์ในวันนั้นดำเนินไปดังต่อไปนี้

เวลา ๑๕.๓๐ น. กองเกียรติยศยุวชนทหาร ๑ กองพันเดินขบวนไปตั้งแถวที่หน้าพระที่นั่งจิตรลดารโหฐานด้วยยุวชนนายทหารเชิญหีบเครื่องแบบยุวชนนายทหารประจำหน้าแถว

เวลา ๑๖.๐๐ น. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ แถวกองเกียรติยศยุวชนทหารกระทำวันทยาวัธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินตรวจแถวยุวชนทหาร

เมื่อเสด็จประทับพระราชอาสน์เรียบร้อยแล้ว พันเอกหลวงพิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้อ่านคำกราบบังคมทูลดังต่อไปนี้

“ขอเดชะ ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ในการที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงรับตำแหน่งเป็นองค์อุปถัมภ์ของยุวชนทหารครั้งนี้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันประเสริฐยิ่งแก่ปวงข้าพระพุทธเจ้าผู้มีหน้าที่บังคับบัญชาทุกชั้นตลอดจนถึงยุวชนทหารทั่วไปข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายมีความปลาบปลื้มและภาคภูมิใจเป็นล้นเกล้าฯ

ยุวชนทหารนี้ กระทรวงกลาโหมได้จัดตั้งขึ้นโดยมุ่งหวังจะฝึกให้ยุวชนมีสมรรถภาพเป็นผู้บังคับบัญชาทหารของชาติไทยในยามสงครามและให้คนไทยรุ่นนี้ถึงพร้อมด้วยศีลธรรมและวัฒนธรรมเป็นรากฐานของชาติไทยสืบไปจวบกับลาวसान

บัดนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส ให้เจ้ากรมยุวชนทหารนำเครื่องแต่งพระองค์ยุวชนนายทหารขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งความกตัญญูต่อเวทีและความจงรักภักดีของข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวง

ในโอกาสนี้ข้าพระพุทธเจ้าขอตั้งสัตยาธิษฐานถวายพระพรสรรวมคุณพระศรีรัตนตรัยอันเป็นเนื่อานุบุญของโลก อีกทั้งพระกตยาภินิหารแห่งปฐมจักรีบรมราชวงศ์และสรรพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งมวลในพื้นพิภพ จงบันดาลให้พระองค์ผู้เป็นประมุขของชาติ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรงแต่งเครื่องแบบยุวชนนายทหาร เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร งานฉลองรัฐธรรมนูญที่สวนสราญรมย์

จงทรงพระเจริญยิ่งด้วย
จตุรพิธพรชัย ชำรง
สยามรัฐสีมาอาณาจักร
ด้วยความสวัสดิ์สันติสุข
เป็นที่อุ่เกล้าฯ แก่ข้า
พระพุทธเจ้าทั้งหลาย
สืบไปชั่วกาลนานยิ่ง
เทอญ

ด้วยเกล้า
ด้วยกระหม่อมขอเดชะ”

เมื่อรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงกลาโหมอ่านคำกราบ
บังคมทูลจบแล้ว พันโท ประยูร
ภามรมนตรี เจ้ากรมยุวชน
ทหารบกได้เชิญเครื่องแบบยุวชน
นายทหารทูลเกล้าฯ ถวาย และ
ในโอกาสเดียวกันนั้นได้นำ
เครื่องแบบยุวชนทหารทูลเกล้าฯ
ถวายสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ
เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชด้วย

ต่อจากนั้นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระราชดำรัสตอบดัง
ต่อไปนี้

“ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้นำเครื่องแบบ
ยุวชนทหารมาให้ในวันนี้ และแสดงความจงรักภักดีในตัวข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าขออวยพรให้แก่ยุวชนทหารและผู้บังคับบัญชา
จงมีความสุขความเจริญด้วยกัน”

คือเมื่อแรกตั้งยุวชนทหารเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ นั้น ได้กำหนด
หลักเกณฑ์ไว้ว่าจะต้องเป็นลูกเสือเอกมาแล้ว มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี
และไม่เกิน ๑๘ ปี ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้ตั้งยุวชนนายทหารขึ้น
จึงได้ทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๘ เมื่อวันที่ ๑๗
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๑ ดังกล่าวข้างต้น และพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ทรงเป็นยุวชนทหารในวันเดียวกันนั้น

ปรากฏว่าในวันที่ ๘ ธันวาคมนั้นเอง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ได้ทรงแต่งเครื่องแบบยุวชนนายทหาร เสด็จพระราชดำเนินทอดพระ-
เนตรงานฉลองรัฐธรรมนูญที่สวนสราญรมย์ ได้ประทับรถสามล้อ
ทรงถือแฮนด์ดีล บังคับรถด้วยพระองค์เอง หนังสือพิมพ์ได้ลงภาพ
พระบรมฉายาลักษณ์นี้เผยแพร่ เป็นที่ชื่นชมของพลสกนิกรเป็นอันมาก
และอีกครั้งหนึ่งในงานพระราชพิธีพระราชทานธงประจำกองยุวชน

ทหารเมื่อตอนบ่ายวันที่ ๔
มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๑ สมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราช-
ดำเนินมาประทับพระที่นั่งชุมสาย
ที่ท้องสนามหลวง รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงกลาโหมกล่าวคำ
ปฏิญาณต่อธงประจำกองให้
ยุวชนทหารทั้งปวงว่าตาม เมื่อจบ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
ทรงแต่งเครื่องแบบยุวชนนายทหาร
และสมเด็จพระอนุชาธิราช
เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช
ทรงแต่งเครื่องแบบยุวชนทหาร

วันฉลองรัฐธรรมนูญที่สวนสราญรมย์
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลได้ประทับรถสามล้อ
ทรงถือแฮนด์เซล บังคับรถด้วยพระองค์เอง

พระราชพิธีพระราชทานธงประจำกอง
ยุวชนทหาร วันที่ ๙ มกราคม ๒๔๘๑

คำปฏิญาณแล้ว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานธงแก่ผู้บังคับกองตามลำดับจนตลอดแล้วเสด็จพระราชดำเนินประทับรถยนต์พระที่นั่งตรวจยุวชนทหารจนทั่ว แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับมาประทับ ณ พระที่นั่งชุมสาย ทอดพระเนตรยุทธกรีฑา ยุวชนทหารเดินสวนสนามผ่านหน้าพระที่นั่งถวายตัว

ในการเสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมมราชอาณาจักรสยามครั้งแรกนั้น ได้เสด็จไปทอดพระเนตรสถานที่ต่างๆ หลายแห่ง เช่น เสด็จไปทอดพระเนตรพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร และวัดสำคัญต่างๆ ในกรุงเทพฯ กับเสด็จไปเปิดโรงพยาบาลอานันทมหิดลที่จังหวัดลพบุรี

เหล่ายุวชนทหารเดินสวนสนามหน้าพระที่นั่ง